

Kis-Szénás Erdőrezervátum

ER-08 (HU)

Kis-Szénás Erdőrezervátum (Budai-hegység)

magterület: 41.1 ha; védőzóna: 79.3 ha; összes terület: 120.4 ha

magterület hrsz és erdőrészlet

Piliscsaba 070-ből 25B, 25NY, 25TN1, 25TN2, 25TN3; Pilisszentiván 070-ből 7A, 7C, 7H, 7I, 7N, 7O, 7TN5, 7TN6, 7TN7, 7TN8, 7TN9

védőzóna hrsz és erdőrészlet

Piliscsaba 070-ből 25A, 25C, 25D, 26B, 26C, 26D, 26E, 26NY1, 26NY2, 26TN; 083-ból 25A; Pilisszentiván 031/1-ből 8G; 068-ből 8G; 069/7-ből 7K, 7TN1; 070-ből 7B, 7D, 7G, 7J, 7K, 7P, 7Q, 7TI1, 7TI2, 7TN2, 7TN3, 7TN4, 8A, 8B, 8C, 8D, 8E, 8F, 8G, 8J, 8NY

jogszabály

14/2000. (VI. 26.) KöM rendelet a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén lévő egyes védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról

Dunántúli-középhegység

Pilisi Parkerdő Zrt.

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

Hosszú távú vizsgálat sorozat (HTV)

Történet

2024

Pilisszentiván felől mély árkok által tagolt dolomit gerincek, domborok emelkednek lépcsőzetesen a Nagy-Szénás irányába. A felhagyott erdőállományok nem túl öregek. A 2014-ben jégtörött, csúcstörött állományok regenerálódtak, viszont az elmúlt évek kőrisspusztulása jelentős lékeket hozott létre az üdébb állományokban. A szárazabb oldalakban a virágos kőris nagyfokú előretörése tapasztalható, gyakran szorítva háttérbe öreg molyhos tölgyeket. Öreg bükkfák kiszáradása is tapasztalható sekély talajú termőhelyeken. A területen a szarvas, muflon, őz, dám, vaddisznó sűrűségét társas vadászatokkal (és karban tartott vadkerítéssel) szabályozza a Pilisi Parkerdő, amely kedvezően hat az újulati és cserjeszint állapotára. --- Horváth és mtsai (2024)

2024 FŐBB ALAPFELMÉRÉSI EREDMÉNYEK

A FAÁSZ, ÚJCS és ANÖV alapfelmérések elkészültek. Az első eredményeket egy

kutatási jelentés foglalja össze. ... *Horváth Ferenc és mtsai (2025): A Kis-Szénás Erdőrezervátum országosan egységes alapfelmérése 2024-ben. Kutatási jelentés, HUN-REN ÖK, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót*

mintavételi pontok (ismétlések) száma	117
átlagos lombkorona-záródás	75%
átlagos állománymagasság	17 m
átlagos sűrűség (N)	1.060 törzs/ha
átlagos körlapösszeg (G)	25,3 m²/ha
átlagos élőfakészlet (V - SZILV)	257 m³/ha
álló holtfák és csonkok sűrűsége	174 holtfa/ha
álló holtfák és csonkok körlapösszege	3,3 m ² /ha
fekvő holtfakészlet (V)	68,1 m³/ha

Elegyarányok (átlagosan): virágos k?ris 27%, csertölgy 16%, magas k?ris 14%, molyhos tölgy 13%, kislevel? hárs 10%, bükk 6%, nagylevel? hárs 5%, kocsánytalan tölgy 5% (részletesebben lásd a kutatási jelentést).

2016

Meredek völgyekkel tagolt, változatos dolomit-felszínű terület a Budai-hegység csaknem összes növényzeti típusával. A különleges ökológiai viszonyok, a növényvilág és állatvilág, valamint az élőhelyek rendkívüli változatossága és különlegessége miatt kiemelkedő természetvédelmi értékű „szentély” - **Európa Diploma** terület. A vad sűrűségét a Szénások térségében viszonylag alacsony szinten tartják, időnként vadlétszám becsléseket végeznek. A magasabb térszíneken a **2014-es jégtörés jelentős bolygatást** okozott, amelynek következményeit a védőzónában felszámolták, a holtfákat mindenütt összetermelték és hasznosították. A magterület északias kitettségu gyertyános-tölgyes és törmeléklejtő állományaiban a 2016-os felmérés szerint az összes fekvő holtfa 100-120 m³/ha, aminek felét a 2014 decemberi jégtörés és dőlés okozta. Ezzel szemben a (sziklagyepekkel és lejtősztyepekkel mozaikoló) molyhos tölgyesek fekvő holtfa mennyisége sokkal alacsonyabb, mintegy 20 m³/ha, amelynek szintén fele a 2014 decemberi jégtörés következménye. Az erdőrezervátum alsóbb régióiban jégtörés már nem következett be. ... *Horváth Ferenc*

1999

"Meredek völgyekkel tagolt, változatos dolomit-felszínű rezervátum a Budai-hg.

csaknem összes növényzeti típusával. A terület a 80-as évek óta – egy részlet kivételével – be van kerítve. A különleges ökológiai viszonyok, a növényvilág és állatvilág, valamint az élőhelyek rendkívüli változatossága és különlegessége miatt a terület kiemelt természetvédelmi értékű "szentély". ... *Horváth és Bölöni (2002): Az ER-ok kutatásszempontrú besorolása és rövid jellemzése 1999-ben*

Besorolás 99

Hosszú távú vizsgálatsorozat (HTV)

Fő eredmények

[Horváth Ferenc, Baji B., Bíró A., Jakabffy L., Molnár Cs., Papp M., Szegleti Zs. és Vig Á. \(2025\): A Kis-Szénás Erdőrezervátum országosan egységes alapfelmérése, 2024. Kutatási jelentés, HUN-REN ÖK, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót](#)

[Horváth F., Vida A., Bajomi B. \(2016\): A 2014 decemberi jégtörés mértékének becslése...; Jelentés; Kézirat, Vácrátót](#)

[Dobolyi, K. & Virág, P. \(2010\): Grassland-woodland mosaics in the Kiszénás Forest Reserve \(Hungary\). *Studia Botanica Hungarica* 41: 129-142.](#)

[Dobolyi Konstantin és Türke Ildikó Judit \(2008\): A Szénás-hegycsoport tájtörténete. *Rosalia* 4: 45-60.](#)

[Dobolyi Konstantin \(2008\): Vegetációtanulmányok a Kis-Szénás és az Iváni-hegy \(Pilisszentiván\) sziklagyepeiben. *Rosalia* 4: 233-247.](#)

[Dobolyi Konstantin, Kézdy Pál, Kun András és Szabó Fruzsina \(2008\): A Szénás-hegycsoport edényes flórája. *Rosalia* 4: 169-232.](#)

[Bálint Zsolt \(2008\): A Budai-hegység dolomittérségeinek nappalilepke-faunája. *Rosalia* 4: 337-356.](#)

[Merkl Ottó \(2008\): Adatok a Szénás-hegycsoport bogárfaunájához \(Coleoptera\). *Rosalia* 4: 295-322.](#)

[Peregovits László és Ronkay László \(2008\): A Szénás-hegycsoport és a Csíki-hegyek éjszakai nagylepke-faunája \(Macroheterocera\). *Rosalia* 4: 357-422.](#)

[A 2014-es ónos eső okozta dőlések és jégtörések nyoma a Kiszénás ER északi kitérségű állományában](#)

[Kis-Szénás Erdőrezervátum](#)

[2016](#)

[DSCN1406.JPG](#)

[Erdei kutyatej populáció "robbanása" a jégtörés miatt kiligetesedett erdőben \(MVP\)](#)

Kis-Szénás Erdőrezervátum
2016

[ER-08_KISSZENAS_ERDEI_KUTYATEJEK_DSCN1353.PNG](#)

[Kilátás a Kisszénásról Pilisszentiván, Pilisvörösvár felé](#)

Kis-Szénás Erdőrezervátum
Horváth Ferenc (ÖK ÖBI)
2016

[DSCN1370.JPG](#)

[Lejtősztyep és bokorerdők a Kisszénás ER magterületén](#)

Kis-Szénás Erdőrezervátum
Horváth Ferenc (ÖK ÖBI)
2016

[DSCN1369.JPG](#)

[Régóta korhadó tölgy a Kisszénás ER molyhos tölgyes bokorerdőjében](#)

Kis-Szénás Erdőrezervátum
2016

[ER-08-3_Bajomi_Balint_2016_4012_web.jpg](#)

[Törzstörött fiatal molyhos tölgy a Kisszénás ER magterületén](#)

Kis-Szénás Erdőrezervátum
Horváth Ferenc (ÖK ÖBI)
2016

[DSCN1371.JPG](#)

Válogatott publikációk

[Összes publikáció](#)

Év

Hivatkozás

2021 [DINPI \(2021\): A HUDI00009 Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve. Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 318 old.](#)

2019 [Kováts Dávid, Némegy Zoltán \(szerk., 2019\): A Visegrádi-hegység és a Pilis denevérfaunája. Pilisi Parkerdő Zrt., 44 old.](#)

Év

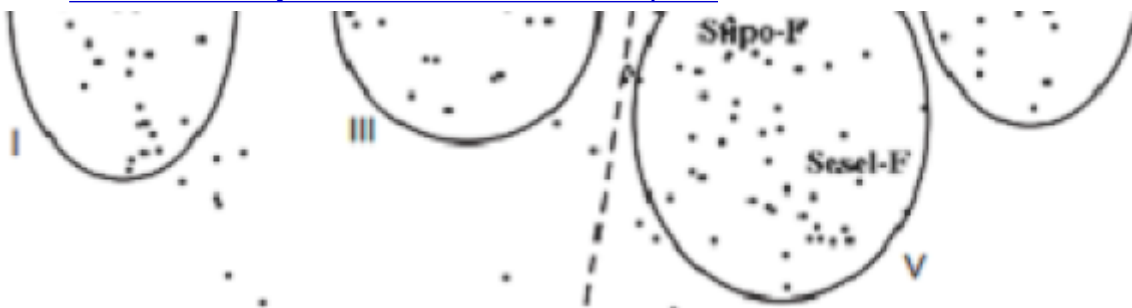
Hivatkozás

- 2016 [Horváth Ferenc és Bajomi Bálint \(szerk., 2016\): Erdőrezervátumok a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területén. Cincér különszám, 13 old.](#)
- 2012 [Baráth Norbert & Penksza Károly \(2012\): A Szénások Európa Diplomás Terület tájváltozásának és természeti állapotának vizsgálata, különös tekintettel a gyepekre. Tájökológiai Lapok 10\(2\): 361-370.](#)
- 2010 [Dobolyi, K. & Virág, P. \(2010\): Grassland-woodland mosaics in the Kiszénás Forest Reserve \(Hungary\). Studia Botanica Hungarica 41: 129-142.](#)
- 2008 [Bálint Zsolt \(2008\): A Budai-hegység dolomittérségeinek nappalilepke-faunája. Rosalia 4: 337-356.](#)
- 2008 [Dobolyi Konstantin és Kézdy Pál \(szerk.\) \(2008\): Természetvédelem és kutatás a Szénás-hegycsoporton. Tanulmánygyűjtemény. Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest](#)
- 2008 [Dobolyi Konstantin és Türke Ildikó Judit \(2008\): A Szénás-hegycsoport tájtörténete. Rosalia 4: 45-60.](#)
- 2008 [Dobolyi Konstantin \(2008\): Vegetációtanulmányok a Kis-Szénás és az Iváni-hegy \(Pilisszentiván\) sziklagyepeiben. Rosalia 4: 233-247.](#)
- 2008 [Dobolyi Konstantin, Kézdy Pál, Kun András és Szabó Fruzsina \(2008\): A Szénás-hegycsoport edényes flórája. Rosalia 4: 169-232.](#)
- 2008 [Kézdy Pál \(2008\): Természetvédelmi kezelés a Szénás-hegycsoport Európa Diplomás területén. Rosalia 4: 11-28.](#)
- 2008 [Merkl Ottó \(2008\): Adatok a Szénás-hegycsoport bogárfaunájához \(Coleoptera\). Rosalia 4: 295-322.](#)
- 2008 [Nagy Barnabás \(2008\): A Szénás-hegycsoport \(Nagykovácsi\) egyenesszárnyú \(Orthoptera\). Rosalia 4: 283-294.](#)
- 2008 [Peregovits László és Ronkay László \(2008\): A Szénás-hegycsoport és a Csíki-hegyek éjszakai nagylepke-faunája \(Macroheterocera\). Rosalia 4: 357-422.](#)
- 2008 [Szabóky Csaba \(2008\): Adatok a Nagy-Szénás molylepke-faunájának ismeretéhez. Rosalia 4: 323-336.](#)
- 2002 [Horváth F. és Bölöni J. \[összeállította\] \(2002\): Az erdőrezervátumok kutatásszempontrú besorolása és rövid jellemzése 1999-ben. In: Horváth és Borhidi \[szerk.\]: A hazai erdőrezervátum-kutatás célja, stratégiája és módszerei, TermészetBÚVÁR Kiadó, Bp, 276-287.](#)
- 2002 [Kézdy P. és Gadó Gy. P. \(2002\): Nagy-Szénás tanösvény. In: Tanösvények Budapest körül 1., Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest](#)
- 1975 [Izrael Gábor \(1975\): Legritkább nagyvadunk a muflon. Élet és Tudomány 30\(23\):1078-1083.](#)

Válogatott kéziratok

Összes kézirat

<u>Év</u>	<u>Hivatkozás</u>
2025	<u>Horváth Ferenc, Baji Boglárka, Bíró Attila, Jakabffy Lili, Molnár Csaba, Papp Mónika, Szegleti Zsófia és Vig Ákos (2025): A Kis-Szénás Erdőrezervátum országosan egységes alapfelmérése, 2024. Kutatási jelentés, HUN-REN ÖK, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót</u>
2025	<u>Horváth Ferenc (2025): Szakmai összefoglalás, az elért eredmények részletezése, az EGF/261/2024 Háromoldalú Megállapodás beszámolójához, 1. melléklet, HUN-REN ÖK ÖBI, 22 old.</u>
2019	<u>DINPI (2019) Jelentés a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2018. évi szakmai tevékenységéről. DINPI, Budapest, 136 old.</u>
2016	<u>Horváth Ferenc, Vida Alexandra, Bajomi Bálint (2016): A 2014 decemberi jégtörés mértékének becslése és értékelése erdőrezervátumokban és egy szakmai ismeretterjesztő kiadvány összeállítása; Jelentés; Kézirat, Vácrátót</u>
2008	<u>Virág Petra (2008): A Kísszénás Erdőrezervátum vegetációtérképe. [Diplomamunka] Kézirat, Budapest</u>
2006	<u>Balázs B. M. (2006): Akácállományok vegyszermentes szerkezet-átalakításának vizsgálata. Kézirat, Budapest</u>
2002	<u>Mázsa K. [szerk.] (2002): Erdőrezervátumok monitorozása. A kidolgozott módszertan és protokoll tesztelése, első felmérés. Kézirat, Vácrátót</u>
2001	<u>Kun A. (2001): Kutatási jelentés a MNBmR V. Projektjének (Erdőrezervátumok-kezelt lomboserdők) keretében a Kis-Szénáson (76. négyzet, Orno-Quercetum) végzett felvételezési munkáról. Kézirat, Vácrátót</u>
1998	<u>Madas K. (1998): Kísszénás Erdőrezervátum (08) - Erdőrezervátumok 1998. évi szemlézése. Kézirat, Vácrátót</u>
1994	<u>FM Erdőrendezési Szolgálat (1994): Kísszénás (08) - Erdőrezervátum terület és faállomány adatok. Kézirat, Budapest</u>

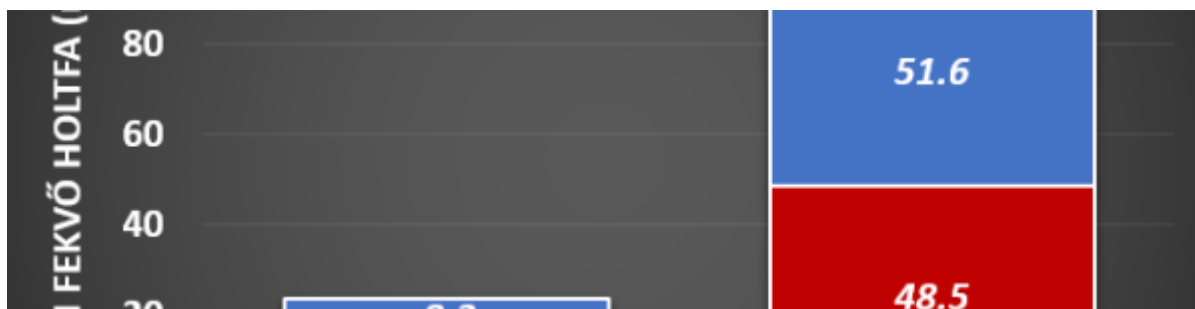

Paradromius linearis (Olivier, 1795) – karcsú kéregfutó – Nagy-
Poecilus versicolor (Sturm, 1824) – sokszínű fémfutó – Kutya-
Platyderus rufus (Duftschmid, 1812) – lapos rőtfitó – Kutya-
 gyűjteménye), Nagy-Szénás (KÁDÁR és SZÉL 1993, MTM
Pterostichus melanarius (Illiger, 1798) – közönséges gyászfű

SZÉL 1993)
Eriogaster lanestris (Linnaeus, 1758) – Faunatípus: 1. Transzpa-
 faunaelem; faunakomponens: szegélycserjés. – Cs, Sz. – V
 tisztásain és szegélyein, bokros lejtőkön, galagonyásokban,
 lisan megjelenő faj.

Eriogaster rimicola ([Denis et Schiffermüller], 1775) – Fauna
 (4.2. Mediterrán-(holomediterrán) nyugat-ázsiai) faunaelem: 1

Abstract: Phytosociological structure of grassland–w (Hungary) based on 115 relevés. Five groups of relev mosaics. The vegetation was analysed statistically ac behaviour type and ecological indicator values (prefe

[Horváth Ferenc, Baji B., Bíró A., Jakabffy L., Molnár Cs., Papp M., Szegleti Zs. és Virág Á. \(2025\): A Kis-Szénás Erdőrezervátum országosan egységes alapfelmérése, HUN-REN ÖK, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót](#)

[Horváth F., Vida A., Baiomi B. \(2016\): A 2014 decemberi jégtörés mértékének irat, Vácrátót](#)

Title: Grassland–woodland mosaics in the Kísszénás
Year: 2010
Publication date: 2010-11-30
Volume: 41
Pages: 129-142.

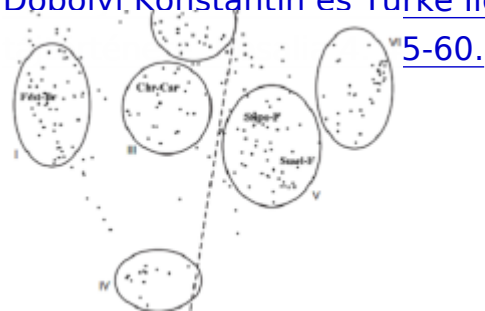
Abstract: Phytosociological structure of grassland–w (Hungary) based on 115 relevés. Five groups of relev mosaics. The vegetation was analysed statistically ac behaviour type and ecological indicator values (prefe partly characterised by several types of coenotones &
Keywords: multivariate analysis, phytosociology, coe
Subject: botany

Journal: *Studia botanica hungarica*

[Dobolyi, K. & Virág, P. \(2010\): Grassland-woodland mosaics in the Kísszénás Forest Reserve \(Hungary\). *Studia Botanica Hungarica* 41: 129-142.](#)

[Dobolvi Konstantin és Türke Ildikó Judit \(2008\): A Szénás-hegycsoport](#)

5-60.

[Dobolvi Konstantin \(2008\): Vegetációtanulmányok a Kis-Szénás és az Iváni-hegyekben. Rosalia 4: 233-247.](#)

ENUMERÁCIÓ
PTERIDOPHYTA

- 8003.00 *Lycopodium clavatum* L. – kúpcos korpalló
flóraclem: kozmopolita
irod.: HORÁNSZKY 1992
- 8014.00 *Equisetum ramosissimum* Desf. – hosszú zsurló
flóraclem: kozmopolita
irod.: HORÁNSZKY 1992
- 8016.00 *Botrychium lunaria* (L.) Sw. – kis holdruta
flóraclem: kozmopolita
irod.: Ódóg-torony alatti: BABAI 1996; CSONTOS és LŐKŐS 2001a, KUN 2003a, 2003b
ined.: Ódóg-torony alatti: DK, KP; Kis-Szénás, Csabai-ánva-hegy: KA

[Dobolvi Konstantin, Kézdy Pál, Kun András és Szabó Fruzsina \(2008\): A Szénás-hegycsoport lepkefaunája. Rosalia 4: 169-232.](#)

[Bálint Zsolt \(2008\): A Budai-hegység dolomittérségeinek nappalilepke-faunája.](#)

- Andropogon rufipes* Curtis, 1829 – nádostörő szomszédos
Nagy-Szénás (KÁDÁR és SZÉL 1993).
- Olisthopus rotundatus* (Paykull, 1790) – nagy törekfutó – Nagy-Szénás
- Olisthopus sturmi* (Dufschmid, 1812) – kis törekfutó – Nagy-Szénás
- Ophonus cordatus* (Dufschmid, 1812) – szírványkú bársonyfű – Nagy-Szénás (SZÉL 1993, SZÉL 1996, MTM gyűjteménye).
- Paradromius linearis* (Olivier, 1795) – karcos kéregfutó – Nagy-Szénás
- Poecilus versicolor* (Sturm, 1824) – sokszínű fémfutó – Kutya-hegy
- Platyderus rufus* (Dufschmid, 1812) – lapos rétfutó – Kutya-hegy (MTM gyűjteménye), Nagy-Szénás (KÁDÁR és SZÉL 1993, MTM gyűjteménye).
- Pterostichus melanarius* (Illiger, 1798) – közönséges gyászfű – Nagy-Szénás (SZÉL 1993).
- Pterostichus melas* (Creutzer, 1799) – fényes gyászfű – Kút-hegy, Nagy-Szénás (KÁDÁR és SZÉL 1993).
- Pterostichus niger* (Schaller, 1783) – komor gyászfű – Kutya-hegy
- Pterostichus oblongopunctatus* (Fabricius, 1787) – gödörkés gyászfű – Nagy-Szénás (LICZKY 1991, MTM gyűjteménye), Nagy-Szénás (KÁDÁR és SZÉL 1993).

[Merkl Ottó \(2008\): Adatok a Szénás-hegycsoport bogárfaunájához \(Coleoptera\). Rosalia 4: 295-322.](#)

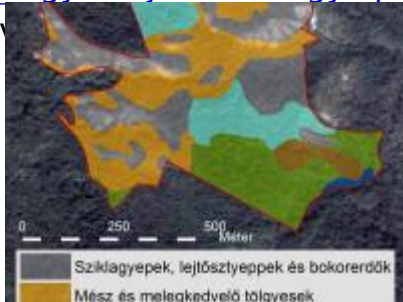
Eriogaster catus (Linnaeus, 1758) – Faunatípus: 4. Nyugat-páls lomediterrán) nyugat-ázsiai) faunaelem; faunakomponens: nyíló lombterdők szegélyeiben, kökény-galagonyasóványéknál megjelenő, élőhelyeit folyamatosan váltogató faj. Véd (aktuálisan veszélyeztetett), NBMR (opt.), NATURA2000

Eriogaster lanestris (Linnaeus, 1758) – Faunatípus: 1. Transzpa faunaelem; faunakomponens: szegélycserjés, – Cs, Sz, – V tisztásain és szegélyein, bokros lejtőkön, galagonyásokban, lisan megjelenő faj.

Eriogaster ramicola (Denis et Schiffermüller, 1775) – Fauna (4.2. Mediterrán-holomediterrán) nyugat-ázsiai) faunaelem; (cetális). – Cs, Sz, – Száraz, meleg hegy- és dombvidéki tölgyesek.

Lasioampa quercus (Linnaeus, 1758) – Faunatípus: 1. Transzpa faunaelem; faunakomponens: mezofil-silvicol. – Cs, Sz, – I található, gyakori de nem tömeges.

Peregovits László és Ronkay László (2008): A Szénás-hegycsoport és a Csíki-hegyek éjszakai nagylepke-faunája (Macroheterocera). Rosalia 4: 357-422.

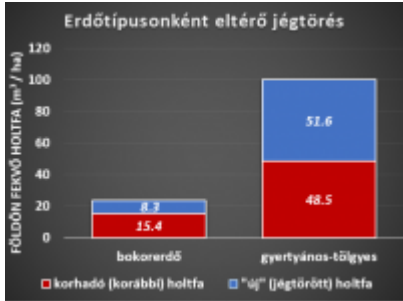

A Kisszénás ER magterületének élőhelyterképe 2008-ban Kun András munkája és úrfelvétel alapján

Kis-Szénás Erdőrezervátum

2016

ER-08 elohelyek magterulet terkep.jpg

Erdőtípusonként (kitettségtől, mezoklimától függően) eltérő volt a jégtörés mértéke

Kis-Szénás Erdőrezervátum

Horváth Ferenc (ÖK ÖBI)

2016

ER-08-4_erdotipusonkent_eltero_jegtores.PNG

Kisszénás ER és környéke, NÉBIH EI - Google úrfelvétel

Kis-Szénás Erdőrezervátum

NÉBIH EI - Google

2012

orto_8v.jpg

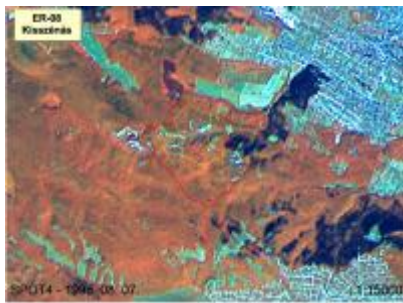
Kisszénás ER és környéke, NÉBIH EI Erdőtérkép - Google TOPO

Kis-Szénás Erdőrezervátum

NÉBIH EI - Google

2012

topo_8v.jpg

Kisszénás ER, SPOT4 - FÖMI úrfotótérkép

Kis-Szénás Erdőrezervátum

FÖMI (Eurimage)

1998

er08_30.JPG

Térképek - link

[Kis-Szénás ER \(Google Maps\)](#)